

2021–2030 M. MOKSLO PLĖTROS PROGRAMA
Plėtros programos valdytojas – Švietimo, mokslo ir sporto ministerija

I DALIS
PLĖTROS PROGRAMOS PASKIRTIS

Valstybės veiklos sritis – mokslas

Strateginis tikslas – 1* – Pereiti prie mokslo žiniomis, pažangiosiomis technologijomis, inovacijomis grįsto darnaus ekonomikos vystymosi ir didinti šalies tarptautinį konkurencingumą.

Siekiami rodikliai: Visos išlaidos MTEP, palyginti su BVP (proc.): būklė – 0,9 proc. nuo BVP (2017); siekis: 2025 m. – 1,5 proc. nuo BVP, 2030 m. – 2,2 proc. nuo BVP.

NPP uždavinių įtraukimo į Mokslo plėtros programą (toliau – Programa) logika

Į programą įtraukti tie uždaviniai, kurie Nacionalinės pažangos programos projekte (toliau – NPP) pavesti Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai (toliau – ŠMSM) ir atitinka mokslo valdymo sritį.

NPP uždavinys:

1.1. Stiprinti žmonių išteklius ir kompetencijas aukšto lygio mokslui ir mokslu grįstoms technologijoms kurti

Rodikliai:

- Naujų mokslų daktaro laipsnį apsigynusių asmenų skaičius tūkstančiui gyventojų (2025 m. – 1,5; 2030 m. – 2,0)
- Užsienio piliečių dalis tarp visų doktorantūros studentų (2025 m. – 7,0; 2030 m. – 15,0)
- Tyrėjai aukštojo mokslo ir valdžios sektoriuose, dalis nuo visos darbo jėgos (viso etato ekvivalentu) (2025 m. – 0,45; 2030 m. – 0,46)

Rodiklių rinkiniu identifikuojami Lietuvos mokslo sistemos žmogiškieji pajėgumai, gebėjimas konkuruoti dėl talentų (tiek su privačiu sektoriumi, tiek ir tarptautinėje mokslo rinkoje). Pažymėtina, kad mokslo ir inovacijų srityse lyderiaujančios valstybės išsiskiria dideliu tyrėjų dirbančių MSI skaičiumi. Patraukli tyrėjo karjera MSI yra ir būtina sąlyga doktorantų skaičiaus augimui. Užsienio talentų pritraukimo rodiklis – visapusiškai stiprios, konkurencingos mokslo sistemos indikatorius.

1 problema:

Aukšto tarptautinio lygio tyrėjų trūkumas Lietuvos mokslo sistemoje

Sprentinos problemos priežastys:

1. Mokslo veiklų bazinis finansavimas išlieka itin mažas, kai studijų veiklų finansavimas artimas ES vidurkiui (*priemonių kryptys: MTEP bazinio finansavimo didinimas*)
2. Menkai išreikštas valstybės institucijų poreikis MTEP paslaugoms (*priemonių kryptys: MTEP bazinio finansavimo didinimas, Tarptautiškumo skatinimas (mokslo pareigūnai), Laisvųjų mokslinių tyrimų ir valstybės raidai aktualių MTEP programų vystymas, įskaitant lituanistikos prioriteto stiprinimą*)
3. Nekonkurencingas tyrėjų atlygis šalies ir tarptautinėje rinkoje (*priemonių kryptys: MTEP bazinio finansavimo didinimas*)
4. Per maža lėšų dalis ir dėmesio skiriama doktorantų poreikiams (*priemonių kryptys: Talentų pritraukimas tyrėjo karjerai plėtoti*)
5. Nėra MTEP projektų institucinio perkėlimo sistemos (angl. *grant portability*) (*priemonių kryptys: MTEP bazinio finansavimo didinimas, Talentų pritraukimas tyrėjo karjerai plėtoti*)
6. Lietuvos mokslo sistemos ir MSI vidaus kultūra nepalanki tarptautiškumo plėtrai (*priemonių kryptys: Talentų pritraukimas tyrėjo karjerai plėtoti, MTEP bazinio finansavimo didinimas*)
7. I, II pakopų ir vientisųjų studijų studentai menkai įtraukiami į MTEP veiklas (*priemonių kryptys: Talentų pritraukimas tyrėjo karjerai plėtoti*)
8. Neišplėtoti Lietuvos mokslo žinomumo didinimo užsienyje pajėgumai (*priemonių kryptys: Tarptautiškumo skatinimas*)

*. kodavimas pagal Nacionalinį pažangos planą

NPP uždavinys:**1.2. Kurti aukšto lygio mokslo žinias, didinančias šalies konkurencingumą****Rodikliai:**

- Lietuvos institucijose dirbančių tyrėjų publikacijų, patenkančių tarp 10 procentų pasaulyje dažniausiai cituojamų mokslinių publikacijų, dalis (2025 m. – 6,5; 2030 m. – 10,0)
- Aukštojo mokslo ir valdžios sektorių MTEP finansavimas iš ES ir tarptautinių organizacijų lėšų (be lėšų pateiktų per valstybės biudžetą), dalis nuo viso aukštojo mokslo ir valdžios sektorių MTEP finansavimo (2025 m. – 13,0; 2030 m. – 15,0)

Pirmasis rodiklis – publikacijų patenkančių tarp 10 proc. dažniausiai cituojamų publikacijų pasaulyje dalis nuo visų Lietuvos mokslo publikacijų – sietinas su mokslo rezultatų kokybe. Mokslo ir studijų institucijų gautų lėšų iš tarptautinių programų rodiklis atspindi antrąjį 1.2. uždavinio problemą.

2 problema:**Stinga aukšto tarptautinio lygio MTEP rezultatų****Spręstinios problemos priežastys:**

1. Mokslo veiklų bazinis finansavimas išlieka itin mažas, kai studijų veiklų finansavimas artimas ES vidurkiui (*priemonių kryptys: MTEP bazinio finansavimo didinimas*)
2. Menkai išreikštas valstybės institucijų poreikis MTEP paslaugoms (*priemonių kryptys: MTEP bazinio finansavimo didinimas, Tarptautiškumo skatinimas (mokslo pareigūnai), Laisvųjų mokslinių tyrimų ir valstybės raidai aktualių MTEP programų vystymas*)
3. Menkas konkursinio finansavimo prieinamumas ir tvarumas (*priemonių kryptys: Aukšto lygio MTEP vykdymas*)
4. Netvarus mokslo duomenų bazių prieinamumas, ribotai atveriamą mokslinę informaciją (*priemonių kryptys: Aukšto lygio MTEP vykdymas*)
5. Menkai išnaudojamos įsitraukimo į tarptautines MTEP infrastruktūras ir tinklus suteikiamos galimybės (*priemonių kryptys: Tarptautiškumo skatinimas*)
6. Tam tikrose mokslo srityse per didelė orientacija į kiekybinius rezultatus (*priemonių kryptys: MTEP bazinio finansavimo didinimas*)

3 problema:**Nepanaudotas dalyvavimo tarptautinėse MTEP programose potencialas****Spręstinios problemos priežastys:**

1. Nekonkurencingas tyrėjų atlyginimas ir paskatų dalyvauti tarptautinėse programose trūkumas (*priemonių kryptys: MTEP bazinio finansavimo didinimas, Tarptautiškumo skatinimas*)
2. Trūksta gebėjimų rengti tarptautines paraiškas (*priemonių kryptys: Tarptautiškumo skatinimas*)
3. Neišgrynintas nacionalinių kontaktinių asmenų tinklo (NCP) vaidmuo (*priemonių kryptys: Tarptautiškumo skatinimas*)
4. Neaktyvus įsitraukimas į ES ir kitas tarptautines ekspertines, mokslo politikos grupes (*priemonių kryptys: Tarptautiškumo skatinimas*)
5. Neišplėtoti Lietuvos mokslo žinomumo didinimo ir partnerių paieškos pajėgumai užsienyje (*priemonių kryptys: Tarptautiškumo skatinimas*)
6. Vystant lituanistikos prioritetą, kartu kitose srityse vis dar trūksta nacionalinių priemonių glaudesnės sąsajos (kur įmanoma) su tarptautinėmis programomis (*priemonių kryptys: Tarptautiškumo skatinimas, Aukšto lygio MTEP vykdymas, Laisvųjų mokslinių tyrimų ir valstybės raidai aktualių MTEP programų vystymas, įskaitant lituanistikos prioriteto stiprinimą*)

NPP uždavinys:**1.3. Skatinti mokslui imlaus verslo kūrimą bei mokslo ir verslo bendradarbiavimą ir plėtoti verslumo kultūrą mokslo ir studijų institucijose****Rodikliai:**

- Aukštojo mokslo ir valdžios sektorių MTEP veiklos finansavimo dalis:
  - Lietuvos verslo įmonių lėšomis (2025 m. – 3,0; 2030 m. – 4,3)
  - užsienio verslo įmonių lėšomis (2025 m. – 1,7; 2030 m. – 2,7)
- Tyrėjai verslo sektoriuje, dalis nuo visos darbo jėgos (viso etato ekvivalentu) (2025 m. – 0,25; 2030 m. – 4,0)

Mokslo ir studijų institucijų pajamos iš verslo parodo MSI kuriamų MTEP rezultatų aktualumą rinkai (verslui ir per jį – visuomenei), žinių ir technologijų perdavimo sistemos MSI išvystymo lygį. Visgi būtina sąlyga sėkmingam MSI ir verslo bendradarbiavimui – stiprus mokslui imlaus verslo sektorius. Tyrėjų skaičius versle būtent ir atspindi privataus sektoriaus absorbcinius MTEP pajėgumus, mokslui imlaus verslo sektoriaus mastą.

4 problema:**Neišplėtoti MSI „trečiosios misijos“ (verslumo, žinių ir technologijų perdavimo) pajėgumai****Spręstinios problemos priežastys:**

1. Žinių ir technologijų perdavimo kompetencijų ir specialistų stygius (įskaitant intelektinės nuosavybės klausimus) (*priemonių kryptys: Žinių perdavimo ir komercinimo pajėgumų stiprinimas*)
2. Menkai išreikštas valstybės institucijų poreikis MTEP paslaugoms (*priemonių kryptys: MTEP bazinio finansavimo didinimas, Tarptautiškumo skatinimas (mokslo pareigūnai), Laisvųjų mokslinių tyrimų ir valstybės raidai aktualių MTEP programų vystymas, įskaitant lituanistikos prioriteto stiprinimą*)
3. Menkas konkursinio finansavimo prieinamumas ir tvarumas (*priemonių kryptys: Aukšto lygio MTEP vykdymas*)
4. Neišplėtoti Lietuvos ir MSI instituciniai partnerių paieškos pajėgumai užsienio valstybėse siekiant atverti mokslo rinkas (*priemonių kryptys: Tarptautiškumo skatinimas, Žinių perdavimo ir komercinimo pajėgumų stiprinimas*)
5. Prototipavimo, demonstracinių erdvių ir veiklų stygius (*priemonių kryptys: Žinių perdavimo ir komercinimo pajėgumų stiprinimas*)
6. Ribota antreprenerystės kompetencijų, horizontaliųjų įgūdžių (angl. transversal skills) ugdymo integracija į studentų, tyrėjų rengimo programas (*priemonių kryptys: Talentų pritraukimas tyrėjo karjerai plėtoti, Kompleksinės paramos MSI atžalinių įmonių vystymui plėtra*)
7. Neišnaudojamos bendradarbiavimo, įsijungimo į nacionalinius ar tarptautinius MSI antreprenerystės tinklus, struktūras teikiamos galimybės (*priemonių kryptys: Aukšto lygio MTEP vykdymas, Tarptautiškumo skatinimas, Žinių perdavimo ir komercinimo pajėgumų stiprinimas*)

5 problema:**Žemas verslo sektoriaus MTEP ir absorbcinis MTEP potencialas****Spręstinios problemos priežastys:**

1. Pagalbos mokslui imlių verslo įmonių augimui stygius (*Ši priežastis sprendžiama EIM verslo konkurencingumo plėtros programoje*)
2. Neišplėtotą nacionalinę MSI kompleksinės paramos sistemą studentų, tyrėjų atžaliniams įmonėms (*priemonių kryptys: Kompleksinės paramos MSI atžalinių įmonių vystymui plėtra*)
3. Mokslu grįstų inovacijų kultūros ir jų vertės supratimo versle stygius (*Ši priežastis sprendžiama EIM verslo konkurencingumo plėtros programoje*)
4. Neišnaudotos tiesioginių užsienio investicijų į MTEP pritraukimo galimybės (*Ši priežastis sprendžiama EIM verslo konkurencingumo plėtros programoje*)

NPP uždavinys:**3.7. Plėtoti mokslu grįstas studijas, geriau panaudojant laisvųjų mokslinių tyrimų potencialą, ir prisidėti prie Lietuvai ir pasauliui aktualių iššūkių sprendimo**

Rodikliai:

- Valstybės biudžeto asignavimų dalių, skirtų vykdyti mokslo ir studijų veiklas, tarpusavio santykis (2025 m. – 40:60; 2030 m. – 45:55)
- Tarptautinių mokslinių publikacijų, parengtų su bendraautoriais iš užsienio, skaičius milijonui gyventojų (vieta Europos inovacijų švieslentėje) (2025 m. – 18; 2030 m. – 14)

Tinkamas mokslo ir studijų veiklų balansas, didesnio svorio suteikimas už mokslo pasiekimus skiriamai MSI finansavimo daliai gali prisidėti ne tik prie svaresnių MTEP rezultatų, bet ir siekiant geriau parengti kitų sričių specialistus – nebūtinai tyrėjus.

Mokslo publikacijų parašytų drauge su bendraautoriais iš užsienio rodiklis atspindi Lietuvos tyrėjų įsitinklinimą globalioje mokslo bendruomenėje, įsitraukimą sprendžiant ne tik Lietuvos, bet ir kitų šalių tyrėjams / visuomenėms aktualius klausimus.

6 problema:

Neišnaudojamas Lietuvos mokslo potencialas sprendžiant visuomenei kylančius iššūkius

Spreštinios problemos priežastys:

1. Mokslo veiklų bazinis finansavimas išlieka itin mažas, kai studijų veiklų finansavimas artimas ES vidurkiui (*priemonių kryptys: MTEP bazinio finansavimo didinimas*)
2. Menkai išreikštas valstybės institucijų poreikis MTEP paslaugoms (*priemonių kryptys: MTEP bazinio finansavimo didinimas, Tarptautiškumo skatinimas (mokslo pareigūnai), Laisvųjų mokslinių tyrimų ir valstybės raidai aktualių MTEP programų vystymas, įskaitant lituanistikos prioriteto stiprinimą*)
3. I, II pakopų ir vientisųjų studijų studentai menkai įtraukiami į MTEP veiklas (*priemonių kryptys: Talentų pritraukimas tyrėjo karjerai plėtoti*)
4. Menkai panaudojamos įsitraukimo į nacionalines bei tarptautines MTEP infrastruktūras ir tinklus suteikiamos galimybės (*priemonių kryptys: Tarptautiškumo skatinimas, Žinių perdavimo ir komercinimo pajėgumų stiprinimas*)
5. Menka laisvųjų mokslinių tyrimų (angl. blue sky research) aprėptis (*priemonių kryptys: Laisvųjų mokslinių tyrimų ir valstybės raidai aktualių MTEP programų vystymas, įskaitant lituanistikos prioriteto stiprinimą*)
6. Nedidelės finansinės apimties konkursinės prioritетinių mokslinių tyrimų programos (*priemonių kryptys: Laisvųjų mokslinių tyrimų ir valstybės raidai aktualių MTEP programų vystymas, įskaitant lituanistikos prioriteto stiprinimą*)
7. Neaktyvus įsitraukimas į atvirojo mokslo iniciatyvas (*priemonių kryptys: Europos mokslinių tyrimų erdvės prioritetų įgyvendinimas Lietuvoje*)
8. Stinga visuomenei patrauklios mokslo svarbos ir rezultatų sklaidos (*priemonių kryptys: MTEP bazinio finansavimo didinimas, Aukšto lygio MTEP vykdymas*)
9. Vystant lituanistikos prioritetą, kartu kitose srityse vis dar trūksta nacionalinių priemonių glaudesnės sąsajos (kur įmanoma) su tarptautinėmis programomis (*priemonių kryptys: Tarptautiškumo skatinimas, Aukšto lygio MTEP vykdymas, Laisvųjų mokslinių tyrimų ir valstybės raidai aktualių MTEP programų vystymas, įskaitant lituanistikos prioriteto stiprinimą*)
10. Prototipavimo, demonstracinių erdvių ir veiklų stygius (*priemonių kryptys: Žinių perdavimo ir komercinimo pajėgumų stiprinimas*)

II DALIS FINANSINĖS PROJEKCIJOS

NPP uždavinys	Finansinės projekcijos, tūkst. Eur ²	Finansavimo šaltiniai
1	2	3
1.1. Stiprinti žmonių išteklius ir kompetencijas aukšto lygio mokslui ir mokslu grįstoms technologijoms kurti	780 000	<i>Valstybės biudžetas, 2014-2020 m. ir 2021-2027 m. ES struktūriniai fondai, React EU, RRF ir kt.</i>
1.2. Kurti aukšto lygio mokslo žinias, didinančias šalies konkurencingumą	521 000	<i>Valstybės biudžetas, 2014-2020 m. ir 2021-2027 m. ES struktūriniai fondai, React EU, RRF ir kt.</i>

² Pildoma patvirtinus 2021–2030 metų Nacionalinį pažangos planą ir iki plėtros programos teikimo Vyriausybei

1.3. Skatinti mokslui imlaus verslo kūrimąsi bei mokslo ir verslo bendradarbiavimą ir plėtoti verslumo kultūrą mokslo ir studijų institucijose	165 000	Valstybės biudžetas, 2014-2020 m. ir 2021-2027 m. ES struktūriniai fondai, React EU, RRF ir kt.
3.7. Plėtoti mokslu grįstas studijas, geriau panaudojant laisvųjų mokslinių tyrimų potencialą, ir prisidėti prie Lietuvai ir pasauliui aktualių išsūkių sprendimo	97 000	Valstybės biudžetas, 2014-2020 m. ir 2021-2027 m. ES struktūriniai fondai, React EU, RRF ir kt.
	Plėtos programos suma iš viso (tūkst. Eur) 1 563 000	

III DALIS PRIEMONIŲ RINKINYS

Priemonė	NPP uždavinys, kurį įgyvendina priemonė	Kiti NPP uždaviniai	Būtinės sąlygos	Dalyvaujančios institucijos	Priemonės rezultato rodiklio pavadinimas ³	Priemonės rezultato rodiklio reikšmės		Priemonės papildomas požymis: LRV ĮP, HP, NRD
						7	8	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. MTEP bazinio finansavimo didinimas	1.1. Stiprinti žmonių išteklius ir kompetencijas aukšto lygio mokslui ir mokslu grįstoms technologijoms kurti	1.2 1.3 3.7						HP (inovatyvumas)
2. Talentų pritraukimas tyrėjo karjerai plėtoti	1.1. Stiprinti žmonių išteklius ir kompetencijas aukšto lygio mokslui ir mokslu grįstoms technologijoms kurti	1.2. 1.3. 3.7.	Didinti tyrėjo karjeros patrauklumą: didinti MTEP finansavimo apimtį, didinti konkursų užimti pareigas skaidrumą, tyrėjo darbo vietos ir darbo užmokesčio saugumą. Siekti tyrėjus pritraukti prioritetinėse srityse, aktyviau naudoti ES Bendrųjų Programų finansines galimybes pritraukiant tyrėjus, užtikrinti tęstinę investicijų poveikį, užtikrinti, kad tyrėjus priimančios MSI tam yra pasirengusios.					HP (inovatyvumas)

³ Jei Plėtos programa finansuojama iš ES ar kitų tarptautinių programų lėšų, nurodomi atitinkami tai programai privalomi rezultato rodikliai.

3. Aukšto lygio MTEP vykdymas	1.2. Kurti aukšto lygio mokslo žinias, didinančias šalies konkurencingumą	1.1. 1.3. 3.7.	Didinti bazinį ir konkursinį MTEP finansavimą iš valstybės biudžeto. Mažinti veiklų fragmentaciją, finansuojant didesnės apimties, ilgesnius projektus. Skatinti tarpinstitucinį, tarpsektorinį ir tarptautinį bendradarbiavimą įgyvendinant MTEP veiklas. Skatinti teikti publikacijas prestižiniams periodiniams leidiniams. Konkursinis MTEPI finansavimas ESFI lėšomis turi būti tolydžiai išdėstytas laike bei remtis iš anksto žinomu kvietimų kalendoriumi. Vengti finansavimo „duobių“ kai pasibaigia vieno ESFI programavimo periodo lėšos, bet kito laikotarpio kvietimai vėluoja. Tikėtina, kad tai atsitiks 2022 – 2024 m.				HP (inovatyvumas)
4. Tarptautiškumo skatinimas	1.2. Kurti aukšto lygio mokslo žinias, didinančias šalies konkurencingumą	1.3. 3.7.	Kelti tyrėjų darbo užmokestį, kas leistų pritraukti didesnes finansavimo iš tarptautinių programų apimtis. Stiprinti MSI gebėjimus rengi sėkmingas paraiškas ir vadovauti tarptautiniams konsorciumams..				HP (inovatyvumas)
5. Žinių perdavimo ir komercinimo pajėgumų stiprinimas	1.3. Skatinti mokslui imlaus verslo kūrimąsi bei mokslo ir verslo bendradarbiavimą ir plėtoti verslumo kultūrą mokslo ir studijų institucijose	3.7	Stiprinti MSI gebėjimus valdyti intelektinę nuosavybę. Kurti prielaidas finansiniam veiklos tvarumui.	EIM			HP (inovatyvumas)
6. Kompleksinės paramos MSI atžalinių įmonių vystymui plėtra	1.3. Skatinti mokslui imlaus verslo kūrimąsi bei mokslo ir verslo bendradarbiavimą ir plėtoti verslumo		Vengti fragmentacijos, diegti vieno langelio principą teikiant preakseleravimo paslaugas. Kurti prielaidas finansiniam veiklos tvarumui.	EIM			HP (inovatyvumas)

	kultūrą mokslo ir studijų institucijose							
7. Europos mokslinių tyrimų erdvės prioritetų įgyvendinimas Lietuvoje	3.7. Plėtoti mokslu grįstas studijas, geriau panaudojant laisvųjų mokslinių tyrimų potencialą, ir prisidėti prie Lietuvai ir pasauliui aktualių iššūkių sprendimo	1.1. 1.2. 1.3.						HP (inovatyvumas)
8. Laisvųjų mokslinių tyrimų ir valstybės raidai aktualių MTEP programų vystymas, įskaitant lituanistikos prioriteto stiprinimą	3.7. Plėtoti mokslu grįstas studijas, geriau panaudojant laisvųjų mokslinių tyrimų potencialą, ir prisidėti prie Lietuvai ir pasauliui aktualių iššūkių sprendimo	1.1. 1.2. 1.3.						HP (inovatyvumas)